

Ekosofias Nyhetsbrev

FEBRUARI 2016 - TJUGOFJÄRDE ÅRGÅNGEN

2015 VAR VARMASTE ÅRET HITTILLS

År 2015 var det varmaste året som någonsin uppmätts. Det uppger flera länders motsvarigheter till SMHI. Det är tredje året i rad som ett värmer rekord sätts. Många undersökningar har varnat för att 2015 skulle bli det varmaste år som någonsin uppmätts. Nu kommer resultat från flera håll som visar på det, bland annat Met Office i Storbritannien samt NOAA och NASA i USA.

Met Office har mätt temperatur sedan 1850 och NOAA sedan 1880. Men inget år har varit så varmt som det senaste.

– Finns det några bevis för en paus i den globala uppvärmningen på längre sikt? Svaret är nej. Det var sanningen före förra året, men det är ännu mer uppenbart nu, säger Gavin A. Schmidt, chef för NASAs klimatforskningsavdelning, enligt NY Times.

Nu verkar värmerrekorden dessutom bara fortsätta. Förra månaden var den varmaste som uppmätts sedan man började mäta temperaturen globalt. Det rapporterar University of Alabama i Huntsville. När NASA släppte sin temperaturstatistik för förra månaden visade det sig att januari 2016 slog alla tidigare rekord.

2016 kommer sannolikt att bli det varmaste året som hittills uppmätts, uppger det brittiska meteorologiska institutet Met Office. Det kommer då bli tredje året i rad som ett sådant rekord uppnås.

EXTREMVÄDER ÖVER ARKTIS RISKERAR GE OZONHÅL ÖVER NORRA HALVKLOTET I VÅR VARNAR POLARFORSKARE

Ozonhål brukar skapas över Antarktis på södra halvklotet där temperaturen i stratosfären vanligtvis är lägre än över Arktis. Men i år har temperaturen i stratosfären över Arktis hållit sig kring minus 90 grader C i flera veckor, vilket är 8 grader lägre än medeltemperaturen och lägre än vid en tidigare lägstanotering.

Forskare vid Alfred Wegener Institute, AWI, varnar nu för ett stort ozonhål över norra halvklotet under mars och april om inte väderförhållandena ändras.

Vad som har inträffat är att luftmassorna har fastnat i en lågtrycksvirvel högt över Arktis. I mitten av februari kommer mer än en fjärdedel av allt ozon över Arktis att ha förstörts. Ozonlagret bryts ner av de stora mängder klorfluorkarboner, CFC. De är förbjudna sedan länge, men de volymer som tidigare släppts ut kommer att påverka ozonskiktet under många decennier framöver.

Ny Teknik

LUFTFÖRORENINGAR KRÄVER MILJONER LIV

Mer än 5,5 miljoner människor dör varje år av sjukdomar relaterade till luftföroreningar, uppger brittiska BBC som tagit del av rapporten "Global påverkan av sjukdomar".

Värst är det i tillväxtländerna Kina och Indien, där kolkraftverk, avgaser och skogsbränning är bland de största skurkarna.

– Under en dålig dag i Peking eller Delhi är halten av partiklar i luften (PM 2,5) högre än 300 mikrogram per kubikmeter, säger Dan Greenbaum vid Hälsoeffektinstitutet i Boston, USA, till BBC.

Siffran kan jämföras med Världshälsoorganisationens (WHO) rekommendation på ett högsta värde på 25 mikrogram.

"ALLVARLIGA BRISTER I SKB:S ANSÖKAN"

- SKB:s ansökan som nu är kungjord innehåller fortfarande allvarliga brister, säger Johan Swahn, kanslichef på MKG, Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning.
  - Den modell för att slutlagra industrins kärnbränsleavfall som valts, är inte tillräckligt säker på lång sikt. Varken barriärerna av koppar eller bentonitlera kommer att fungera som utlovat i berget i Forsmark. Förvaret ska hålla i hundratusentals år, men risken finns att det börjar läcka redan inom tusen år, säger Johan Swahn.
- Miljöorganisationerna anser att djupa borrhål på kanske runt 3 000– 5 000 meters djup är att föredra i stället för lagring på 500 meter vilket nu föreslås.

HAV: 40 ÅRS KALKNING HAR GETT RESULTAT

Efter 40 år med kalkning av försurade sjöar och vattendrag har nu den första nationella utvärderingen av effekten på miljön genomförts. Och enligt Havs- och Vattenmyndigheten, HaV, har de fem miljoner ton kalk som spritts ut gett effekt. Bland annat har antalet fiskarter ökat i de vatten som nu provfiskats, från i snitt knappt två arter före kalkning till nästan tre efter 20 års kalkning. Dessutom påträffades nästan dubbelt så många individer av varje art. Om ett år väntas även en rapport om hur bottenfaunan i försurade och kalkade vattendrag har påverkats.

"TIDIGARELÄGG SVENSKA KLIMATMÅLET TILL 2045"

Målet: inga nettoutsläpp. Vi föreslår att det svenska klimatmålet tidigare läggs till 2045, jämfört med det tidigare målåret 2050. Vi vill också ha en klimatlag som tydliggör processerna och långsiktigheten i klimatpolitiken och att regeringen inrättar ett oberoende klimatpolitiskt råd med finanspolitiska rådet som förebild, skriver ledamöterna i Miljömålsberedningen som presenterade ett delbetänkande i en debattartikel i Dagens Nyheter.

"Våra partier har i många frågor olika uppfattningar, men när det gäller just klimatfrågan menar vi att situationen kräver bred samling. Det är mot den bakgrunden vi presenterar en historisk överenskommelse. Vår avsikt är att sända en tydlig signal till näringsliv, kommuner och regioner samt till medborgarna om vilken långsiktig kurs politiken kommer att ha framöver och detta oavsett regering."

Efter Miljömålsberedningens besked på DN Debatt har många berömt politikerna för att de kommit överens om en väg framåt i klimatpolitiken. Samtidigt riktas kritik från flera håll mot att åtgärderna inte är tillräckliga sett till vad världen enades om i Paris förra året.

NU SKA MILJÖMÅLSBEREDNINGEN TA FRAM SKARPA FÖRSLAG FÖR FOSSILFRIHET

Nu ska beredningen gå vidare och inventera vilka teknikområden som har störst potential att bidra till ett framtida koldioxidneutralt Sverige.

För att få hjälp med detta samlar Miljömålsberedningen under våren ett stort antal experter på olika samhällsområden.

- Vi har lagt ut uppdraget för att försöka få in en så framtidsinriktad bedömning som det går. Vi är väldigt rädda att peka på åtgärder som om fem eller tio år visar sig vara gammalmodiga, säger Miljömålsberedningens ordförande, Anders Wijkman, till Ny Teknik.

ROCKSTRÖM VILL ATT SVERIGE DRIVER PÅ MER I EU

Ska Sverige bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer, då behöver även EU göra klart att det är fossilfritt som gäller. Det menar Johan Rockström, chef för Stockholm Resilience Centre, och en av talarna på Naturvårdsverkets konferens Klimatforum.

- EU måste bestämma sig en gång för alla att det är fossilfritt som är målet, säger Johan Rockström.

Och det gäller på alla politikområden, poängterar han. Johan Rockström menar att det verkar som om den ena EU-handen inte riktigt vet vad den andra gör.

Ibland är klimatfrågan högsta prioritet men i nästa stund är den det inte. Johan Rockström nämner också flera fossiltunga områden som EU hittills misslyckats med att ta ett ordentligt grepp om, exempelvis sjöfarten och flygsektorn, men också jordbruket och den stora importen av varor till EU.

Ett grundläggande problem är enligt Johan Rockström också den tröghet som finns i systemet då det gäller att prissätta utsläpp, där exempelvis gamla konkurrensregler sätter käppar i hjulet för den som vill beskatta fossilt och gynna förnybart.

– EU har sagt A i Paris. Då måste man säga B nu. Och då kan EU inte låta bli att ta tag i de här frågorna, för då kommer vi aldrig att ta oss till nollutsläpp inom 30 år. EU måste på allra högsta nivå göra klart att det här är en överordnad fråga som framöver måste påverka alla sektorer och politikområden.

AMERIKANSKA STORFÖRETAG POSITIVA TILL UTSLÄPPSMINSKNINGAR

Efter att USA:s högsta domstol nyligen stoppade Barack Obamas klimatpolitik reagerar nu storföretag och investerare med besvikelse. I ett gemensamt upprop i 29 stater uppmanar de guvernörer att implementera grundstenarna i den så kallade "Clean Power Plan" som Barack Obama utformat.

"Vi behöver långsiktiga politiska spelregler som hjälper företag att ställa om till en ekonomi baserad på ren energi. Kraftverk är den största enskilda källan till utsläpp av koldioxid i USA och klimatplanen är en nyckel till att minska de utsläppen", skriver företagen.

AVFALLSHIERARKIN SKA IN I MILJÖBALKEN

Regeringen vill ändra miljöbalken så att den som behandlar avfall måste ta hänsyn till prioritetsordningen i avfallshierarkin.

Avfallshierarkin regleras i EU:s ramdirektiv om avfall. I direktivet anges att avfall i första hand ska återanvändas, i andra hand materialåtervinnas, och i tredje hand återvinnas på annat sätt. Först om inte detta är möjligt får avfallet hanteras på annat sätt. Ändringarna i miljöbalken innebär att den som behandlar avfall ska välja metod utifrån avfallshierarkin. Ändringarna föreslås träda ikraft 1 juli 2016.

STÖRRE ANSVAR SKA LÄGGAS PÅ FÖRETAGEN FÖR FÖRORENAD MARK

Inför krav på tids- och kostnadssatta planer för efterbehandling av konstaterade föroreningar. Inför samtidigt en ny statlig fond för bidrag till efterbehandling. Det är två förslag som Naturvårdsverket lämnat till regeringen.

– Risken är stor att fler verksamhetsutövare i framtiden kan komma att sakna betalningsförmåga och nya styrmedel behövs för att fler markförorenare ska kunna ta sitt ansvar och betala sina efterbehandlingskostnader, säger Carl Mikael Strauss, chef för sektionen för Förorenade områden.

Med förslaget likställs saneringskostnaden med andra produktionskostnader vilket ska medge avdrag för de avsättningar som görs för framtida saneringskostnader.

Om den som orsakat en förorening har gått i konkurs måste staten eller annan tredje part betala sanering. Därför föreslås en statlig fond som finansieras av alla anmälnings- och tillståndspliktiga verksamhetsutövare.

ENERGIBOLAG SKULLE BYGGA NYTT KOLKRAFTVERK I INDIEN – KOM PÅ ATT SOLENERGI VAR BILLIGARE

Det indiska energibolaget Rattan India Power, som ingår i bolagskoncernen Rattan India Group, driver flera kolkraftverk i landet. Planen var tills nyligen att bygga ett nytt kolkraftverk i delstaten Punjab. Men när Rattan India Power räknade på ekonomin kom bolaget fram till att det är mer fördelaktigt att sätta upp solceller. Rajiv Rattan, chefen för Rattan India Group, har i en intervju sagt att planen nu är att placera solpaneler, i stället för ett nytt kolkraftverk, på hela det aktuella området i Punjab, som är på 324 hektar.

Supermiljöbloggen

FRANSKA VÄGAR SKA FUNGERA SOM SOLKRAFTVERK

Tanken är att utnyttja markyta som redan används för infrastrukturen. Därför har franska institutet för solenergi tillsammans med byggföretaget Colas utvecklat solceller av polykristallint kisel som bäddas in i ett substrat som kan läggas direkt på vägbanan.

Panelerna är endast några millimeter tjocka men är tillräckligt stabila för att även lastbilar ska kunna köra på dem. Ytan ger dessutom ett väggrepp som inte äventyrar trafiksäkerheten.

Wattway kallas tekniken och 20 kvadratmeter solceller ska ge tillräckligt med ström för ett franskt normalhushåll, baserat på tusen soltimmar per år.

Beräkningar visar att vägar trafikeras av fordon endast tio procent av tiden.

Med strömmen blir det även möjligt att driva gatlyktor, trafiksignaler, belysning i busskurer och liknande allmänna belysningsfunktioner.

Enligt franska miljöministern Segolene Royal, som tagit initiativet till projektet, ska 1 000 km solvägar försörja fem miljoner människor med ström. Fem år beräknas utläggningen av de nya solpanelerna ta.

Ny Teknik

NU BYGGS SVERIGES FÖRSTA ELVÄG

Landets första elväg med luftledning har börjat byggas utanför Sandviken.

Enligt planen ska två kilometer väg förses med luftledning för att för första gången kunna testa elvägar för tunga lastbilar.

Hela testanläggningen ska vara färdig att tas i bruk i maj 2016.

Det är med hjälp av strömväggare på lastbilarnas tak som fordonen automatiskt kopplas om till eldrift. När lastbilarna lämnar luftledningarna ska de drivas med batteri i någon kilometer tills dieselmotorn drar igång.

Siemens har tidigare utvärderat tekniken på en testanläggning i Tyskland. Men i maj ska det alltså vara dags att visa att den går att använda i trafikmiljön.

Ny Teknik

NU TAR EL-CYKELN PLATS I BILPOOLEN

El-cyklar i pool blir vanligare i Göteborg. Givetvis ingår hjälm och regnrock.

Den som inte vill ta bilen men heller inte orkar trampa själv får fler alternativ.

Det är Vinnovasponsrade projektet Elmob som tillsammans med elbilspoolen Moveabout nu placerar ut fler cyklar med elmotor som kan hyras av företagets kunder i Göteborg.

De nya cyklarna står vid Johannebergs Science Park och är den andra installationen av sitt slag i Göteborg. Cyklarna står parkerade i ett väderskyddat garage och laddas med hjälp av solceller på taket.

OPEL KOMMER MED ELDRIVEN BIL I EUROPA KALLAD AMPERA-E

Opel ska nästa år börja sälja en eldriven bil med plats för fem personer till ett "överkomligt pris", enligt GM-chefen Mary Barra

Även om det inte sägs officiellt står det helt klart att det rör sig om en Chevrolet Bolt som får Opel-emblem och tilläggsnamnet Ampera-e. Den helt eldrivna modellen Bolt som GM har visat vid olika tillfällen senaste halvåret har fått ett mycket positivt mottagande. Ett 60 kWh litiumjonbatteri beräknas ge omkring 320 km räckvidd. Med miljöbilsrabatter avdragna skulle prislappen kunna hamna någonstans kring 250 000 kronor.

TYDLIGARE REGLER EFTER MISSTÄNKT KÖTTFUSK

Nu publiceras den utredning som KRAV påbörjade i samband med misstankarna om köttfusk som riktades mot de tidigare KRAV-certifierade företagen Gothemsgården och Gotland K&D.

- Vår utredning visar att HS Certifiering och KRAV följt gällande regler och att vårt system fungerar, men samtidigt har vi identifierat tre förbättringsområden, säger Lars Nellmer, vd för KRAV.

·EKOSOFIA·

- Vi strävar alltid efter att bli bättre och misstankarna om köttfusk visar att vi behöver agera, inte minst för att stödja de 6 000 KRAV-certifierade företag som jobbar hårt för att göra allt rätt, säger Lars Nellmer.

Bland annat kommer KRAV att vidta åtgärder inom följande områden:

Förtydliga regler för hur kontrollen ska gå till, till exempel kräva kontroll när ett så kallat högriskföretag avslutar sin certifiering.

Intensifiera pågående arbete med att ta fram nya, kompletterande

kontrollmetoder, till exempel följa en produkt bakåt i livsmedelskedjan.

Utveckla interna rutiner, bland annat för att bättre ta hand om misstankar om fusk.

DE ENSAMMA TOPPKANDIDATERNA

Toppkandidaterna i de republikanska primärvalen tror inte att människan orsakat klimatförändringarna. I debatter, intervjuer och på sociala medier avfärdar både Donald Trump och Ted Cruz blankt att människan skulle stå bakom den globala uppvärmningen.

"En bluff" och "skitsnack" skriver Donald Trump på Twitter och Ted Cruz har ägnat en särskild klimatutfrågning åt att ifrågasätta den etablerade vetenskapen och slänga sig med argument som: "Det spelar ingen roll att 97 procent av vetenskapsmännen är överens om klimatförändringarna, för på 1600-talet trodde 97 procent av dem att solen roterade runt jorden".

Ska man lyssna på USA:s president Barack Obama är de två ganska ensamma.

- Om någon fortfarande vill ifrågasätta forskningen runt klimatförändringarna så: Kör hårt! Ni kommer dock att vara ganska ensamma för ni kommer att argumentera mot vår militär, mot de flesta av Amerikas företagsledare, majoriteten av det amerikanska folket, nästan hela forskarvärlden och 200 nationer i världen som är överens om att det här är ett problem och försöker lösa det, sa presidenten.

Miljöaktuellt

Grundläggande miljöutbildning – 2016-05-25

Från hot till möjligheter med trovärdigt miljöarbete – en halvdag om hållbarhet; grundläggande miljöfakta, miljöarbete och företagande.

Seminarier ger grundläggande miljökunskap samtidigt som det skapar ökad medvetenhet om miljöarbetet och dess möjligheter.

Se vår hemsida för närmare detaljer – www.ekosofia.se

Klimatavtalet i Paris, inkl IPCC:s klimatrapport – risker och möjligheter för företag

Ekosofia arrangerar seminarier och föreläsningar med anledning av FNs klimatavtal i Paris samt IPCC:s senaste klimatrapport. Vi redovisar de viktigaste besluten och slutsatserna, liksom hur det påverkar näringsliv och företagande.

Se vår hemsida för närmare detaljer – www.ekosofia.se

Agenda 2030 – FNs globala hållbara utvecklingsmål

Ekosofia arrangerar seminarier och föreläsningar med anledning av FNs nyligen beslutade mål för hållbar utveckling.

Vi redovisar de viktigaste slutsatserna, liksom hur det påverkar näringsliv och företagande.

– Vi är den första generationen som kan utrota fattigdomen och den sista som kan bekämpa klimatförändringarna, säger Ban Ki-moon, generalsekreterare i FN.

Att prata och skriva om miljö och hållbar utveckling

En stark och trovärdig hållbarhetsprofil är i dag en avgörande framgångsfaktor för många företag och organisationer. Men hur går man tillväga – vad är tillåtet och otillåtet i marknadsföringen, vilka krav ställer omvärlden och hur lyckas man på bästa sätt förmedla att man har ett seriöst hållbarhetsarbete.

Ett seminarium med workshop om trovärdig kommunikation.

Ekosofias nyhetsbrev utkommer med 11 nr/år. Ansvarig utgivare är Bill Romanus.

För mer information om nyhetsbrevet kontakta Bill Romanus, romanus@ekosofia.se.

För information om Ekosofia AB och våra tjänster kontakta Magnus Ruberg, magnus.ruberg@ekosofia.se.

Kort om Ekosofia AB

Ekosofia AB är ett kunskapsföretag som verkar för hållbar utveckling.

Detta gör vi genom att erbjuda våra kunder att med hjälp av ett ökat miljömedvetande

– ekosofi – nå såväl social och ekonomisk som ekologisk framgång.

Planerat och trovärdigt miljöarbete är vår metod.

Kommunikation – att åstadkomma dialog – är vårt främsta verktyg.

Vi arbetar som konsulter, projektledare och kvalificerade rådgivare.

Ekosofia AB grundades 1993 av Bill Romanus och Magnus Ruberg

För ytterligare information – www.ekosofia.se